

Jeanne d'Arc spilles i Dreyers berømte film af Renée Falconetti. På DVD'en fortæller hendes datter, at moderen aldrig fattede, hun havde medvirket i et betydningsfuldt værk. Falconetti var nemlig teaterstjerne - og 'Jeanne d'Arc' var jo bare en film!

FRANKRIGS BLOMST DANMARKS STOLTTHED

'The Passion of Joan of Arc' ('La passion de Jeanne d'Arc'). Frankrig 1928. Instr: Carl Th. Dreyer. Medv: Renée Jeanne Falconetti, Eugène Silvain, André Berley. Ntsc. Region 1. Criterion Collection (import)

DVD ★★★★★★

'Joan of Arc'. USA 1999. Instr: Christian Duguay. Medv: Leelee Sobieski, Neil Patrick Harris, Peter Strauss, Chad Willett, Peter

O'Toole, Maximillian Schell, Jacqueline Bissett, Powers Boothe, Robert Loggia, Olympia Dukakis, Shirley MacLaine. 16:9-bredformat. Ntsc. Region 1. Artisan (import)

DVD ★★★★★☆

Biografpremierer på Dreyers berømte film om Jeanne d'Arc fandt sted i 1928. En enestående begivenhed? Slet ikke: Få måneder efter var der premiere på endnu

en fransk film om Jeanne d'Arc!

Legenden om bondepigen, der på syv måneder ændrede Frankrigs historie, er åbenbart for mægtig til kun ét værk ad gangen! Samtidigt med Luc Bessons biograf-film har vi derfor fået en tilsvarende stort anlagt tv-version, i form af en tre timer lang miniserie, 'Joan of Arc', med prægtige kostumer, store borge, flotte kampscener og en lang, imponerende rolleliste.

Peter O'Toole vandt en Emmy som Jeannes modstander, den strenge, selvretfærdige biskop. Og Jeanne, 'Frankrigs blomst', spilles med nutidig realisme af den 16-årige Leelee Sobieski, der undgår hellige, opadvendte blikke og i stedet tolker Jeanne som en seriøs, sammenbidt stræber.

Denne Jeanne d'Arc-fortælling handler mere om politik og mennesker end om visioner og skæbne. Sammenlignet med Bessons film

er den konventionel og uinspireret, men på egen hånd er det solid underholdning og som tv-film afgjort over middel. Skønt produceret for tv er den skudt i bredformat og står gevaldigt flot på DVD.

En væsentligt mere interessant DVD-udgivelse er dog Dreyers stumfilm 'Jeanne d'Arcs lidelse og død', som vi danskere godt må være stolte af, selvom det strengt taget er en fransk produktion.

Dreyer valgte kun at skildre retssagen mod Jeanne, koncentreret fra 22 retsmøder til én dag, men ellers genfortalt med næsten manisk vægt på ægthed og autenticitet. De aktører, der spiller munke, måtte kronrage issen, også selvom de skulle bære kalotter. Og Dreyer fik opbygget en hel middelalderby, komplet med tårne og voldgrav, så skuespillerne kunne føle sig hjemme og virkelig leve deres roller.

Det var den dyreste kulisse i fransk films historie, men Dreyer viser den kun i glimt. Hans kamera fokuserer på skuespillernes ansigter, gengivet helt uden makeup i en endeløs serie af nærbilleder, for derved at udtrykke den psykologiske nærkamp mellem den lidende Jeanne og hendes skurkagtige dommere.

Som dramaet intensiveres, bliver billedkompositionerne gradvis mere ekstreme, med en klippehastighed dobbelt så hurtig som datidens norm. Flere steder benytter Dreyer en klippeteknik, der blev opfattet som moderne og dristig, da Lars von Trier 66 år senere genbrugte den i 'Riget'!

'Jeanne d'Arcs lidelse og død' blev fra starten modtaget som et nyskabende mesterværk og regnes stadigvæk for en af verdens allerbedste film. Alligevel gik det filmen næsten lige så tragisk som Jeanne d'Arc selv, med lidelser påført af dommere, sakse og ild.

I Frankrig forlangte ærkebiskoppen og censorerne ændringer, så de katolske myndigheder kom til at fremstå i et bedre lys. I december samme år gik det oprindelige negativ tabt i en ildebrand.

Dreyer var knust, men skabte et nyt negativ via optagelser, han ellers havde vurderet, var for dårlige til

filmen. Også dette negativ gik imidlertid tabt, og i årtier var filmen kun tilgængelig i versioner, som Dreyer afskyede. I 1981 slog miraklet så ned på et sindssygehospital i Oslo, hvor man i et skab fandt en komplet kopi af Dreyers oprindelige version. Hvordan den er havnet der, er stadig et mysterium.

Det var en rimelig smuk kopi, hvorfra man nu har fjernet 20.320 billedfejl (hvem får penge for at tælle den slags?) i form af ridser, snavs og splejsninger. Bortset fra nogle meget dårlige piratudgaver er Criterion's DVD den første videoudgave af Oslo-kopien, så der er virkelig grund til at råbe højt!

'Jeanne d'Arcs lidelse og død' var en af verdens sidste stumfilm og har gennem tiden inspireret en del komponister. På DVD ledsages den af Richard Einhorn's smukke oratorium 'Voices of Light' fra 1995, som blev en bestseller på cd og er højt hævet over den billigt fremstillede avantgarde-plinkplonk, man alt for ofte klasker på stumfilm.

Man kan også vælge et kommentarlydspor, hvor filmen løbende kommenteres på engelsk af den 31-årige adjunkt Casper Tybjerg, der til daglig underviser på Københavns Universitets Institut for Film- og Medievitenskaber. Han fortæller sagligt og velinformeret om den historiske baggrund, filmens udformning og meget andet.

Der er også essays om musikken, scenografien etc. Det er en DVD-udgivelse i den høje klasse, firmaet Criterion Collection er blevet kendt for. Filmindustret burde afsætte penge til en hjemlig udgivelse med tekster og kommentarer oversat til dansk. Men der vil sikkert gå lang tid, før de rådende kræfter i Filmhuset opdager, at der er kommet et nyt filmmedium, og hvad det kan bruges til.

De to DVD'er kan købes i bl.a. Laserdisken, hvor miniserien koster 180 kroner, og Dreyer-filmene 360 kroner. Filmhusets Bog- og Videohandel oplyser, at Dreyers 'Jeanne d'Arc' her i landet slet ikke er tilgængelig på vhs.

AF NICOLAS BARBANO

